

Бондарєва Дар'я Юрїївна
курсан факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності

Тінін Дмитро Геннадійович
викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки

Тимофєєв Володимир Павлович,
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ ПІД ЧАС ЇХ ТИМЧАСОВОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Людина, її життя та здоров'я, честь та гідність визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Дана цінність особливою мірою стосується дітей. Навіть в умовах повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну, необхідно забезпечувати та захищати конституційні права і свободи людини і громадянина, зокрема і дитини.

Найбільше від війни страждають діти. На жаль, так було завжди. Загарбники не гребують дитячими життями та долями. Сотні дітей в Україні вбиті, поранені, позбавлені батьківського піклування, переміщені далеко від свого дому, а в деяких випадках викрадені. У такому випадку уповноважені органи державної влади повинні звертати ще більшу увагу на забезпечення та захист прав та інтересів дитини.

Через бойові дії, терористичні обстріли російськими військами мирного населення та масову евакуацію збільшується кількість дітей, батьки яких загинули, або про їхню долю та місце перебування нічого невідомо. Чинні нормативні акти не надавали можливості влаштувати таких дітей до сімейних форм виховання. Більше того, процедура влаштування дітей під опіку або піклування родичів вимагає такого переліку документів, який в умовах воєнного стану практично нереально зібрати. При цьому, для дітей, травмованих війною та втратою зв'язку з батьками, дуже важливо знаходитись в умовах, максимально наближених до сімейних.

Постала навіть необхідність у створенні спеціального органу, який би координував державну політику у сфері забезпечення та захисту прав та інтересів дітей в Україні в умовах воєнного стану, а також в умовах перебування тимчасово переміщених дітей.

Таким органом став Координаційний штаб з питань захисту прав дитини в умовах воєнного стану, створений на підставі Постанови Кабінету Міністрів України від 17.03.2022 № 302.

Такий Координаційний штаб є тимчасовим консультативно-дорадчим органом Кабінету Міністрів України і утворюється з метою сприяння координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування з питань захисту прав дитини в умовах воєнного стану.

Основними завданнями Координаційного штабу є:

- координація дій центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування з організації евакуації дітей, у тому числі дітей-інвалідів та дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які не досягли 18-річного віку та проживають без батьків;

- координація дій центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо розміщення та забезпечення потреб дітей, евакуйованих у безпечні регіони України та переміщених до країн тимчасового проживання;

- координація заходів щодо забезпечення розміщення та потреб дітей, евакуйованих у безпечні регіони України та переміщених до транзитних країн;

- здійснення контролю за консульським обліком дітей у державі їх тимчасового розміщення та визначення шляхів, механізмів і засобів вирішення проблемних питань, що виникають під час консульського обліку дітей, та забезпечення повернення дітей в Україну після припинення бойових дій;

- визначення шляхів і засобів вирішення проблемних питань, пов'язаних із захистом прав дітей у воєнному стані;

- прийняття оперативних рішень щодо захисту прав дітей;

- контроль за дотриманням соціальних стандартів і прав дітей в Україні в країнах їх тимчасового перебування, які виїхали з України, а також організація їх повернення в Україну;

- інформування громадян України та міжнародної спільноти про ситуацію та необхідність захисту дітей у воєнному стані;

- поширення інформації про діяльність Координаційного штабу.

Загалом, можемо констатувати, що такий орган та предмет його діяльності є цілком актуальними в умовах сучасності в Україні. Важливо, щоб зазначений орган чітко та злагоджено розпочав свою методологічну функціональну діяльність.

Крім того, у таких складних умовах, у яких сьогодні перебуває Україна, одного центрального органу недостатньо. Оскільки внутрішньо переміщені особи, у тому числі діти, перебувають сьогодні у кожному регіоні України, де немає активних бойових дій та окупаційної влади.

Зважаючи на таке, ми вважаємо за необхідне на законодавчому рівні зобов'язати кожную територіальну громаду визначити уповноважену особу, яка займатиметься конкретно захистом прав та інтересів дітей, у першу чергу внутрішньо переміщених через війну.

Чинне законодавство України містить алгоритми дій для організації соціального захисту:

- дітей, батьки яких загинули (свідцтва про смерть відсутні), та відсутні такі близькі родичі як баба, дід, повнолітні сестра, брат, мачуха, вітчим;

- дітей, батьки або близькі родичі яких не виходять на зв'язок, або перебувають в місцях активних обстрілів, під завалами, поранені в лікарнях.

Досить важливим є той факт, що в умовах воєнного стану та процесу переміщення осіб на безпечну територію країни або іншої держави, важливим являється формування інформації щодо місцезнаходження таких осіб, так само як і дітей. В повсякденній роботі під час масового переміщення людей досить розповсюдженими являються факти втрати зв'язку або безвісного зникнення особи, як найгірший варіант таке трапляється з дітьми. Адже, доросла особа здатна подбати деякий час про себе самостійно, що неможливо сказати про дитину. В такі періоди діти залишаються беззахисними та можуть стати жертвою насильства в будь-який час.

Приходячи до висновку можна сказати, що служби у справах дітей мають вжити вичерпних заходів щодо тимчасового влаштування дітей у сім'ї родичів, знайомих, та вже утворені сім'ї патронатних вихователів відповідно. В умовах воєнного стану важливо не тільки врятувати життя та здоров'я дитини, але й створити умови для унеможливлення психологічної деформації та адаптації до нових умов життя, насамперед таких дітей, які залишилися без родинних зв'язків.

1. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. // : URL: <http://surl.li/blyne> тактико-спеціальної підготовки (дата звернення 25.04.2022)

2. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. //: URL: <http://surl.li/mroo> (дата звернення 25.04.2022)

Боняк Валентина Олексіївна

завідувач кафедри теорії та історії держави
і права Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

ЗАХИСТ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

24 лютого 2022 року став початком повномасштабних військових дій російської федерації проти нашої держави. Перед Україною постав ряд першочергових викликів, серед яких чільне місце зайняло питання організації та дієвості належного захисту прав та інтересів дітей.

Так, уже в перший день війни керівництво дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) (ЮНІСЕФ – світовий лідер, що опікується правами дітей більше ніж у 190 державах, включаючи й Україну), виконавчий директор Кетрін Рассел опублікувала заяву, у якій виразила схвильованість посиленням бойових дій в Україні, які несуть надзвичайну загрозу безпеці та добробуту 7,5 мільйонів дітей нашої держави [1].

Для захисту прав та інтересів дітей Кабінетом Міністрів України уже в перші дні дії Указу Президента України № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» було створено Координаційний штаб з питань захисту прав дитини в умовах воєнного стану, а Офіс Президента України спільно з ЮНІСЕФ та Міністерством соціальної політики України створили Telegram-бот «Дитина не сама» (https://t.me/dytyna_ne_sama_bot). для допомоги дітям, які опинилися у воєнний час у складних ситуаціях.

Вищезазначений координаційний штаб було започатковано Урядом за ініціативою народного депутата України Павла Сушка та Радника – уповноваженого Президента України з прав дитини та дитячої реабілітації Дар'ї Герасимчук. До його складу ввійшли: співголови – Міністр соціальної політики України та Радник – уповноважений Президента України з прав дитини та дитячої реабілітації, а також члени –